

Branchinecta och Polyartemia i Härjedalen.

Av

O. Lundblad.

Till mitt förut i tidskriften¹ lämnade meddelande angående ovanstående båda kräftdjur ber jag härmed få föga följande anteckningar för att något fullständiga bilden av arternas frekvens och uppträdande i Härjedalen.

Under besök sistlidne augusti månad (8:de—16:de) vid Helagsfjället med omkringliggande högplatå i nordvästra Härjedalen konstaterades *Branchinecta paludosa* såsom allmänt, eller t. o. m. mycket allmänt, förekommande litet varstädes bland fjällen. Den fanns i de allra flesta tjärnar, dock ej i vilka som helst. Tjárnarna voro alltid tämligen grunda (på sin höjd ett par decimeter), rätt små, aldrig sjölika, vattnet var klart och vegetationen minimal, nästan uteslutande bestående av glesa *Carex*-stånd. Botten var som oftast alldeles kal (således utan de här i fjällen så ofta förekommande, täta *Amblystegium*-mattorna) och utgjordes av gråaktig lera eller småsten och grus. Så framt dessa betingelser voro uppfyllda, kunde man nästan vara säker på att finna djuren. I dylika tjärnar tog jag dem såväl norr, öster som söder om Helagsfjäll; förutom vid själva Helagshyddan (se bilden) i ett par tjärnar sydöst om Snusesjön cirka 980 m. ö. h. omedelbart invid Jämtlandsgränsen, i ett par tjärnar på Jeltgatsåives sydsluttning cirka 1045 m. ö. h., i tjärnar nordväst om Helagshyddan cirka 1025 m. ö. h. och på Östra Helags-

¹ 1914, pag. 159: Some new localities for *Polyartemia forcipata* FISCHER and *Branchinecta paludosa* (O. F. MÜLL.) in Sweden.

skaftet samt slutligen söder om fjället på spridda ställen av högplatån söder om sjöarna Vitvattn och Kroktjärn, här på en medelhöjd av 1000 meter. På flera av dessa lokaler uppträdde arten i stim, räknande hundratals individer, vilka oavlåtligt simmande jagade varandra. Exemplaren, såväl hannar som honor, voro mycket kraftigt utvecklade. Honorna buro talrika ägg, vilka voro mogna och vid konservering i sprit lossnade ur säcken. Hannarna, som äro störst, nå

Förf. fot. $\frac{9}{8}$ 1915.

Liten, med *Carex* beväxt tjärn vid Helagshyddan. Fyndort för *Branchinecta*. Höjd över havet cirka 1030 m. I bakgrunden Helagsfjället.

en längd av ända till 23 mm. Arten visar således alls inga degenerationstecken på denna sin sydligaste lokal hos oss. — De flesta exemplaren voro fullvuxna. Unga träffades högst få, detta i motsats till förhållandet i fjol en månad tidigare (jfr den citerade uppsatsen), då inga individ ännu voro riktigt färdigbildade. *Branchinecta* förekom även i en tjärn belägen i passet mellan Stora och Lilla Axhögen (nära Mittåkläpp) på 1112 meters höjd över havet, den högst

belägna fyndorten i Härjedalen. Även här voro de stora och fullvuxna.

Slutligen förtjänar också anmärkas fynd av *Branchinecta* i en av Folutjärnarna,¹ densamma i vilken förra året *Polyartemia* hittades. Detta är rätt intressant, emedan härigenom sydgränsen för *Branchinecta* i Sverige förskjutes ytterligare några mil söderut till 62° 43' N. Även ur en annan synpunkt är lokalen av intresse. Den ligger nämligen ända nere i björkregionen på blott cirka 900 meters höjd. Temperaturen var i pölen + 17° C. kl. 1/2 3 e. m. den 16 augusti. Såsom lektor EKMAN i brev upplyst mig om och som vidare framgår av hans arbete »Ostracoden aus den nordschwedischen Hochgebirgen»,² pag. 171 ovan jämte not, har han endast en enda gång funnit *Branchinecta* i björkregionen (vattentemperaturen + 14,8° C. kl. 8 e. m.). Nämnas bör också, att även de exemplar, jag fann i nyssnämnda lilla, tidvis rätt starkt upphettade pöl, voro stora och kraftiga.

Vad *Polyartemia forcipata* angår, så har jag ej mycket att tillägga. I Folutjärn, där den förra året togs, fanns den nu ej (kanske redan utgången för året?), men däremot togs den i högre liggande trakter, så t. ex. i en liten tjärn en halv mil nordväst om Helagshyddan tillsammans med *Branchinecta*. Vattentemperaturen var + 17° C. kl. 4 e. m. Vidare i en tjärn på sydsluttningen av Östra Helagsskafet. Den synes föredraga liknande tjärnar som *Branchinecta*, men förekommer nog sparsammare än denna. Äfven *Polyartemia* var nu fullväxt och exemplaren åtskilligt större än de förra sommaren funna.

Alla nu nämnda fyndorter ligga i regio alpina (utom Folutjärn). Ehuru flera andra, även i regio alpina liggande tjärnar på andra ställen i Härjedalen undersökts under den förflutna sommaren, ha dessa båda krustacéer ej där kunnat anträffas. Så t. ex. synas de saknas i nordöstra Härjedalen. Där var däremot ofta *Bythotrephes longimanus* allmän; denna

¹ *Folo* sammanhänger med *fölung*. Ej utsatta på Generalstabens karta (Ljusnedalsbladet, 1: 100,000), men belägna strax söder om Djupdalsbäcken vid Mittåkläpp och någon kilometer söder om Hågnvallen.

² I Naturwissenschaftliche Untersuchungen des Sarekgebirges in Schwedisch-Lappland, geleitet von Dr. AXEL HAMBERG. Bd. IV, Lief. 2. Stockholm 1908.

art är ju dock ej på långt när så nordlig eller fordrande i sitt uppträdande.¹ Visserligen hyser också nordöstra delen av landskapet en mängd i regio alpina uppskjutande fjäll, men dessa äro dock enstaka toppar eller höjdsträckningar och i varje fall isolerade från de mera sammanhängande, högre massiven västerut.

¹ Så t. ex. förekom den i en liten, med rik vegetation beväxt, rätt grund tjärn i barrskogen vid Långå, Härjedalen (cirka 450 m. ö. h.). Tjärnen upphettas starkt (+ 16° C. kl. 2 e. m.; mulet) och innehöll f. ö. typiska varmvattensdjur.